

„Nyolcvanhétben közölték velem: sehol sem taníthatok”

Beszélgetés dr. Bíró Zoltán főiskolai tanárral, az MDF első elnökével

BELVEDERE Meridionale: – *Tisztelt Tanár úr! A Tű főiskolai magazin 1992/10. számában jelent meg Király Ernő főszerkesztőnek Önnel készített interjúja. Ennek a beszélgetésnek a befejező részében Tanár Úr arról nyilatkozik, hogy pártja, az MDF – szociális kérdésekben – „közösséget vállalhat a keresztényszocialista mozgalommal is”. Azt hiszem, a kifejezés történelemben kialakult negatív jelentéstartalma miatt, a mai irányzat az ifjúság számára ismertetésre szorul...*

Bíró Zoltán: – Igen, mi is az, hogy „keresztényszocialista”?! Valóban, a XX. századi európai és magyar történelem számára mást jelent ez a fogalom, mint napjaink európai politikájának. Szociális érzékenységgel felvértezett keresztény ideológia – ezt jelenti a keresztényszocializmus. Ami aztán vagy beválik, vagy nem... Sajnos, volt olyan eset, hogy nem vált be. De nézze meg, a mai Németországban meghatározó szerepet játszik ez a mérsékelt, konzervatív irányzat... Nem véletlen, hogy nálunk is már többször felvetették, nem mi, hogy mennyire hiányzik a keresztényszocialista mozgalom. Azt nem tudnám megmondani, hogy milyen esélyei lennének egy ilyen, markáns múlttal rendelkező irányzatnak. Ugyanúgy nincs számottevő múltja a magyar történelemben, mint ahogy – a Barankovits-féle pártot leszámítva – a kereszténydemokráciának sincsen. Magyarországra sohasem képeződtek le az európai pártviszonyok, tehát a kereszténydemokrata, szociáldemokrata és liberális pártviszonyok erőfőlnye. Mondhatnám azt is, hogy ez nem csupán magyar, hanem kelet-közép-európai sajátosság.

B.M.: – *A Csurka-dolgozat óta azt mondhatjuk, hogy Magyarországon újra felszínre tört az antiszemitizmus. Mennyiben érzi Ön a problémát valósnak illetve felnagyítottnak?*

B.Z.: – Ez egy hosszú történet! Ha összegyűjtené, hogy 1987-től (tehát mondjuk, a lakitelki találkozótól) máig mi mindent mondtak vagy írtak a magyar antiszemitizmusról, megtölthetné vele az újságot. Általában alaptalanul nyilatkoztak, és ezzel nagyon sok kárt okoztak... Úgy gondolom, hogy az antiszemitizmus a mai Magyarországon semmivel sem fajsúlyosabb probléma, mint bármelyik közép-európai országban! Vagy talán, még kevésbé az...

B.M.: – *...és a skinhead-jelenség? Az idegengyűlölet?*

B.Z.: – Ugyanaz a helyzet! Nézze meg Ausztriát, Németországot vagy Franciaországot! Ezekkel a gondokkal ugyanúgy meg kell küzdenünk. Vagy még inkább...

Mire alapozom a véleményemet? Nem mondom azt, hogy az október 23-án, a Kossuth téren történelemből nem kell levonnunk a tanulságot. Nem mondom azt, hogy nem gond az árpádsávos, náci szimbólumokkal felszerelkezett ifjúság feltűnése. Az viszont meggyőződésem, hogy a tíz és félmillió magyarban nincsen fogékonyság ezen eszmék iránt! Ahogy járom az országot, akár vidéken, akár Pesten, egyik társadalmi rétegben sem látok kapcsolódási pontokat ilyen szélsőséges mozgalmak felé.

Az már egy másik kérdés, hogy olyan országban, ahol az életkörülmények rohamosan romlanak, mindennek megvan a veszélye! Tehát a mai Magyarországon annak, aki azt mondja, hogy baloldali, jobboldali, vagy skinhead veszélyt lát – hisz mondhat bár-

mit! –, tudnia kell, hogy éppen nyilvánosságot kapott kijelentésével adhat alapot szélsőségekre. Ezt egyesek pontosan tudják...

B.M.: – *Azt mondom, hogy Orbán, és azt, hogy Pécs... Önnek mi jut erről eszébe?*

B.Z.: – Tudom, hogy mit akar hallani... Azt hiszem, minden normális és tényeket tisztelő ember elismeri azt, hogy Pozsgay Imre és én – ebben az egész rendszerváltó folyamatban – igazán higgadtan viselkedtünk. Nem vagdalóztunk és kerültük a személyeskedést. Számomra nehezen érthető a FIDESZ bizonyos vezetőinek azon magatartása, hogy mindent megragadnak annak érdekében, hogy belém köthessenek. Talán nem is az okát, hanem a célját nem értem. Azt még megértem, hogy a FIDESZ radikális felfogásának nem felelt meg az a mértéktartó magatartás, amelyet társaimmal képviseltünk az egykori MDF-ben. Ezek a nézeteltérések mindig egy adott politikai pillanathoz és ennek megoldásához kötődtek; a megoldás módjában volt közöttünk nézetkülönbség. Már az teljesen megdöbbenő volt, amilyen módon Pozsgay Imre elsöprésére törekedtek. Felfoghatatlan, hogy Orbán Viktor szeptemberi pécsi beszédében miért vett újra minket céltáblának. Vagy azért, mert éppen nem talált más célpontot, vagy azért, mert provokálni akart bennünket. Erre nem lehet más magyarázat! Azt hiszem, az a legnormálisabb politikusi magatartás, ha nem is foglalkozunk ilyen alaptalan támadásokkal.

B.M.: – *Tanári pályafutása hogyan alakult?*

B.Z.: – Ez is szép hosszú történet... Az egyetem elvégzése után az ELTE Tanárképző Főiskola gödöllői tagozatán tanítottam esztétikát. Két év után mennem kellett, mert feljelentettek különféle helyeken. Tíz évig dolgoztam a minisztériumban, utána voltam múzeumigazgató majd könyvtáros – csak éppen tanítani nem engedtek! Aztán 1987-ben hívtak újra az ELTE Tanárképzőre. Úgy tűnt, hogy minden rendben, amikor tanévkezdés előtt a minisztériumba rendelték, és közölték velem, hogy – Aczél György személyes utasítására – seholy sem taníthatok. A következő évben, éppen akkor, amikor a pártból kizártak, felhívtak Szegedről, a főiskola Irodalom Tanszékéről, hogy vállaljam el a tanszékvezetői beosztást. Tudták, hogy Kiss Ferenc, az előző tanszékvezető jó barátja vagyok, stb. Akkor jött a kizárás, és mondtam, hogy eszükbe se jusson tanszékvezetőnek hívni. Akkori helyzetemben megelégedtem azzal, hogy itt legalább taníthatok. Így kerültem Szegedre...

B.M.: – *Azt hiszem, a következő kérdést hiba lenne kihagyni. Bíró Zoltán – politikus vagy tanár?*

B.Z.: – Nem tudok választani. Mindig szerettem tanítani, ezt a mai napig hivatásnak tekintem. De politikai pályafutásomról sem mondhatok mást. Kétségtelen, hogy óriási különbség van a két pálya között. A tanári megadja azt a jó érzést, hogy fiatalok között lehetek, a politikai pedig lehetőséget nyújt arra, hogy átvihetem szándékomat, gondolatomat a cselekvésbe. Viszont a politikának óriási hátrányai vannak... Ha tetszik, ha nem, az ember belekeveredik gyomort felkavaró dolgokba. A politikának annyi üressjárata van, amennyi a tanári pályán sohasem adódhat. Néha nagyon nehéz a politikát elviselni. Azonban úgy érzem, hogy jelenleg a kettőt egyensúlyban tudom tartani.

NAGY TAMÁS